

HALIn lausunto julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 174 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain sosiaali- ja terveyspalvelujen toimialalla toimivien sidosyksiköiden siirtymäaikasäännöksiä. Hankintalain soveltamisen korkeampaa raja-arvoa jatkettaisiin vuodella sidosyksiköiltä tehtyjen sote-palveluhankintojen osalta.

Nykyisen siirtymäsäännöksen mukaan sidosyksikkö voi myydä enintään kymmenen prosenttia palveluistaan muille kuin hankintayksiköilleen. Mikäli sidosyksikkö myy ”ulos” enemmän kuin kymmenen prosenttia liikevaihdostaan, niin se menettää sidosyksikköaseman ja hankintalaki tulee sovellettavaksi. Käytännössä tämä tarkoittaa, että ko. yksiköltä aiemmin tehdyt hankinnat on jatkossa kilpailutettava.

Nykyinen siirtymäsäännös pitää ulosmyynnin kymmenen prosentin rajan vuoden 2021 loppuun, jonka jälkeen raja laskisi viiteen prosenttiin ja ulosmyyntiin sisällytettäisiin myös absoluuttinen 500 000 euron raja. Esitysluonnoksessa kymmenen prosentin siirtymäsäännöstä ehdotetaan jatkettavaksi sote-palvelujen osalta vuoden 2022 loppuun.

Esitysluonnoksen perustelujen arviointia

Esitysluonnoksen mukaan ehdotetulla muutoksella pyritään varmistamaan, että sopeuttamistoimenpiteet ulosmyynnin alemman raja-arvon täyttämiseksi ja hankintayksiköiden toiminnan organisoimiseksi eivät muodostu kohtuuttomiksi ottaen huomioon sote-palvelujen rakenneuudistuksen yhteydessä tehtävät julkisyhteisöjen uudelleenorganisoimistoimenpiteet. Tavoitteena on lisäksi keventää hallinnollista taakkaa, joka ajoittuisi hyvinvointialueiden käynnistämisen yhteyteen.

Hallinnollisen taakan keventäminen on erikoinen peruste siirtymäajan pidentämiselle. Kunnilla ja kuntayhtymillä tulisi parhaillaan olla tarvittavat muutokset hyvässä vauhdissa, mikäli aiottaisiin pysyä nykyisessä siirtymäajassa. Pidemmällä siirtymäajalla ei käytännössä kevennetä hallinnollista taakkaa, koska vuodesta 2022 ja etenkin sen loppupuolelta muodostuu kunnille ja kuntayhtymille hallinnollisesti erittäin työläs. Hallinnollista taakkaa ei kannata sysätä eteenpäin hankalampaan tilanteeseen.

On syytä huomata, että pidempi siirtymäaika ei myöskään muodosta ”siltaa” väljempään sääntelyyn ulosmyynnin rajojen osalta. Hyvinvointialueesta annetun lain 6 §:n mukaan hyvinvointialue voi alueellaan tai yhdessä toisen hyvinvointialueen kanssa myös tämän hyvinvointialueen alueella harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, jos se tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. HALI korostaa, että pykälässä rajataan hyvinvointialueen tehtäviä ja toimialaa nykyistä kuntalakia tiukemmin.

8.9.2021
Lausunto

Siirtymäajan pidentäminen riskinä on, että edellä mainittua hyvinvointialueesta annetun lain 6 §:ää tulkittaisiin virheellisesti liiketoimintaa mahdollistavana. Tämä voisi johtaa hyvinvointialueiden omien liiketoimintojen käynnistämiseen tai lisäämiseen vastoin kilpailuneutraliteettia ja yhtiöittämisvelvoitetta koskevaa sääntelyä ja yhteiskunnan etua.

Tämä on aito riski, sillä Kilpailu- ja kuluttajaviraston mukaan kuntayhtymillä on ollut vaikeuksia tunnistaa yhtiöittämisvelvollisuuden piirissä olevaa taloudellista toimintaa (<https://www.kkv.fi/globalassets/kkv-suomi/ajankohtaista/tiedotteet/2017/muistio-4-1-2017-kuntayhtymaselvitys.pdf>). Sote-toimiala on keskeisimpiä toimialoja, joilla ongelmia on havaittu.

On muistettava, että myös hallituksen sote-esityksen perustelujen mukaan lähtökohtaisesti hyvinvointialueilla ja hyvinvointiyhtymillä ei olisi elinkeinotoimintaa. Jos elinkeinotoimintaa olisi, se olisi lähtökohtaisesti hyvinvointialueesta annetussa laissa tarkoitettun yhtiöittämisvelvollisuuden piirissä (HE 241/2020 s. 1008). Tämä lähtökohta on linjassa niin EU:n valtioneuvoston kuin kansallisen kilpailuneutraliteettisääntelyn taloudellisen toiminnan sääntelyn kanssa.

Lopuksi todettakoon, että nykyisessä siirtymäajassa pitäytyminen ei muodosta palvelujen saatavuuden kannalta riskejä, koska avoimuusilmoituksen avulla ulosmyynnin rajoitukset voidaan tarvittaessa poistaa.

Edellä mainittuun perustuen HALI esittää, että hallituksen esitysluonnoksen valmistelu keskeytetään.

Kunnioitavasti,

Ulla-Maija Rajakangas
toimitusjohtaja
Hyvinvointiala HALI ry

Lisätiedot:

Joel Kuuva
talous- ja veroasiantuntija
050 414 6444
joel.kuuva@hyvinvointiala.fi